

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет філології

Кафедра загального та германського мовознавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЛАТИНСЬКА МОВА

Першого (бакалаврського) рівня

за спеціальністю: Е1 Біологія та біохімія

з галузі знань: Е Природничі науки, математика та статистика

Освітня кваліфікація: Бакалавр з біології та біохімії

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “ 26” серпня 2025 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Латинська мова
Викладач (-і)	Петришин Марта Йосипівна
Контактний телефон викладача	095-118-66-34
E-mail викладача	marta.petryschyn@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЕКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/developer/course/view/4022
Консультації	Консультації проводяться в день проведення занять, а також щовівторка з 13.30. Можливі консультації через онлайн ресурси за попередньою домовленістю.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
Курс «Латинська мова» є невід’ємною складовою програми професійної підготовки фахівців у галузі біології та лабораторної діагностики. Вивчення латинської мови формує підґрунтя для опанування студентами циклу професійно-орієнтованих дисциплін (генетики, цитології, гістології, анатомії людини, імунології і гематології, екології), а також іноземної мови професійного спрямування; передбачає засвоєння здобувачами освіти нормативної граматики, основ словотворення, греко-латинських дублетів і терміноелементів, оволодіння умінням і навичками читання, письма, граматичного аналізу і перекладу природничих і медичних термінів, розуміння медичних протоколів, діагностичних формулювань, назв препаратів, анатомічних структур та лабораторних методик. Курс спрямований на формування термінологічної грамотності, розвиток аналітичного мислення, а також підготовку студентів до професійної діяльності, що передбачає роботу з латиномовними джерелами, медичною документацією та міжнародними стандартами.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
Метою курсу є практичне оволодіння сучасною природничою і медичною термінологією, отримання знань з елементарного курсу латинської граматики, необхідних для свідомого засвоєння і грамотного використання в професійній і науковій діяльності міжнародної біологічної, анатомічної, гістологічної, клінічної та хімічної номенклатур, природничих і медичних термінів латинського та давньогрецького походження. Основними цілями вивчення дисципліни є оволодіння правилами вимови голосних, дифтонгів, приголосних, буквосполучень; засвоєння основ нормативної граматики, синтаксису і словотвору латинської мови, лексичного мінімуму, необхідних для свідомого та коректного вживання у професійній комунікації біологічних, хімічних, анатомо-гістологічних, клінічних термінів, формування фахової термінологічної компетентності.	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
Загальні компетентності: ЗК06. Здатність спілкуватися іноземною мовою. ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. Результати навчання: ПР02. Застосовувати сучасні інформаційні технології, програмні засоби та ресурси Інтернету для інформаційного забезпечення професійної діяльності. ПР04. Спілкуватися усно і письмово з професійних питань з використанням наукових термінів, прийнятих у фаховому середовищі, державною та іноземною мовами. ПР08. Знати та розуміти основні терміни, концепції, теорії і закони в галузі біологічних наук і на межі предметних галузей. ПР10. Знати основи систематики, методи виявлення та ідентифікації неклітинних форм життя, прокаріотів і еукаріотів й застосовувати їх для вирішення конкретних біологічних завдань.	
5. Організація навчання	
Обсяг навчальної дисципліни	
Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	16
семінарські заняття / практичні / лабораторні	14
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Обов'язковий / вибірковий
I	091 Біологія	перший	обов'язковий
Тематика навчальної дисципліни			
Тема		Кількість годин	
		лекції	заняття сам. робота

Тема 1. Історія розвитку латинської мови. Роль латинської мови у формуванні природничої та медичної термінології. Латинський алфавіт.		2	3
Тема 2. Фонетика і графіка. Довгота і короткість складів. Наголос.		2	3
Тема 3. Іменник. Граматичні категорії іменника. Словникова форма. Огляд іменників п'яти відмін. Неузгоджене означення.		2	3
Тема 4. Прикметник. Граматичні категорії. Словникова форма. Поділ на групи. Родові закінчення, визначення основи. Узгоджене означення. Вищий ступінь порівняння прикметників у природничій термінології.		2	3
Тема 5. Дієслово. Граматичні категорії. Словникова форма. Дієвідміни. Теперішній час дійсного способу активного стану. Наказовий спосіб.		2	3
Тема 6. Перша відміна іменників. Суфікси іменників першої відміни. Грецькі дублетні позначення латинських іменників першої відміни. Кінцеві терміноелементи першої відміни. Структура медичних термінів. Прийменник.		2	3
Тема 7. Друга відміна іменників. Правило середнього роду. Суфікси іменників другої відміни. Грецькі дублетні позначення латинських іменників другої відміни. Ablativus qualitatis.		2	3
Тема 8. Прикметники першої групи. Дієприкметник минулого часу пасивного стану. Латинсько-грецькі дублети прикметників першої групи. Вживання дієприкметника минулого часу пасивного стану в природничій термінології. Розряди займенників.		2	3
Тема 9. Третя відміна іменників. Приголосний тип. Голосний тип. Мішаний тип. Суфікси іменників третьої відміни. Латинсько-грецькі дублети іменників третьої відміни		4	6
Тема 10. Третя відміна прикметників. Дієприкметник теперішнього часу активного стану. Грецькі дублетні позначення латинських прикметників третьої відміни. Дієприкметник теперішнього часу активного стану в біологічній термінології.		2	4
Тема 11. Четверта відміна іменників. П'ята відміна іменників. Грецькі дублетні позначення іменників четвертої і п'ятої відміни. Триномінальні та складені назви.		2	3
Тема 12. Ступені порівняння прикметників. Суплетивні ступені порівняння прикметників. Недостатні ступені порівняння. Вживання ступеневих форм в природничій термінології. Прислівник.		2	6
Тема 13. Розряди числівників. Кількісні числівники. Порядкові числівники. Розділові числівники. Прислівникові числівники. Ablativus temporis.		2	4

Тема 14. Основи словотвору. Суфіксація. Префіксація. Основоскладання		1	6
Тема 15. Історія становлення природничої та медичної термінології і номенклатури.		1	7
ЗАГ.:		30	60
6. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання курсу	Оцінювання навчальної дисципліни відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані в університеті. Види контролю: поточний (усне/письмове опитування на практичному занятті); підсумковий (перевірка письмового індивідуального завдання; тест у системі дистанційного навчання). Передбачено такі види контролю: поточний (усне/письмове опитування на практичному занятті, термінологічні диктанти); підсумковий (перевірка письмових індивідуальних завдань (переклад і граматичний аналіз термінів, переклад описів з гербарію, анатомічних атласів, переклад адаптованого тексту; тестування на платформі https://d-learn.pnu.edu.ua/). Максимальна сума балів, яка присвоюється за курс, становить 100 балів, з яких: практичні заняття – 25 балів (розраховується як середнє арифметичне усіх отриманих на практичних заняттях оцінок), підсумкова контрольна робота – 10 балів, самостійна робота – 10 балів (40 питань у формі тесту “множинного вибору” на платформі d-learn.pnu.edu.ua з тем, які винесено на самостійне опрацювання), колоквиум – 5 балів (перевірка знання напам’ять назв рослин і тварин, греко-латинських дублетів). Залік – 50 балів. Виконання усіх запланованих програмою дисципліни форм навчальної роботи, які підлягають оцінюванню. Мінімальна кількість балів для зарахування курсу – 50. Студент, який не набрав 50 балів за відомістю № 1, має право скласти залік за відомістю № 2. Максимальна сума балів, яка присвоюється за курс, становить 100 балів, з яких: семінарські заняття – 25 балів (розраховується як середнє арифметичне усіх отриманих на семінарських заняттях оцінок), підсумкова контрольна робота – 10 балів, самостійна робота – 10 балів, колоквиум – 5 балів, залік – 50 балів. Виконання усіх запланованих програмою дисципліни форм навчальної роботи, які підлягають оцінюванню.		
Вимоги до письмової роботи	Підсумкова контрольна робота є складовою частиною семестрового рейтингу і має концептуально обґрунтовано висвітлити 50+1% обсягу матеріалу. Контрольна робота виконується на 13 практичному занятті та складається з чотирьох завдань. Максимальний бал за контрольну роботу становить 10 балів.		
Семінарські заняття	Поточний контроль рівня знань студентів проводиться на кожному практичному занятті та включає перевірку навичок читання (включно з акцентуацією); виконання лексико-граматичних вправ; переклад та граматичний аналіз природничих і медичних термінів; перевірку знань лексичного мінімуму, греко-латинських дублетів і терміоелементів; тестування, завдань самостійної роботи. Поточне оцінювання усіх видів навчальної діяльності студента здійснюється в 100-бальній шкалі відповідно до загальноуніверситетської системи оцінювання. Максимальна кількість балів за семінарські заняття – 25.		

Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання усіх запланованих завдань і форм роботи, отримання з кожного позитивної оцінки. Враховується активність студента під час семінарських занять, присутність на заняттях, пропуски занять без поважних причин, результати відпрацювання пропущених занять.
Підсумковий контроль	Форма підсумкового контролю – залік. Форма здачі – тестування на платформі d-learn.pnu.edu.ua (50 питань, максимальна кількість балів – 50). Підсумковий контроль проводиться на останньому заняття. Мінімальна кількість балів для зарахування курсу – 50. Студент, який не набрав 50 балів за відомістю № 1, користується правом перескладання заліку за відомістю №2.
7. Політика навчальної дисципліни	
<u>Академічна доброчесність:</u> Загальні морально-етичні принципи та правила поведінки осіб, що навчаються та працюють в університеті визначаються Кодексом честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Внутрішнє забезпечення якості освітньої діяльності та якості освітнього процесу визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника: https://pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2022/10/Нова-редакція-Положення-про-запобіганняакадемічному-плагіату.pdf <u>Відвідування занять:</u> Відвідування занять урегульовано «Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника»: https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/08/polozhennia-pro-osp_7-redaktsia.pdf. У разі пропуску занять здобувачі освіти мають право відпрацювати їх індивідуально в письмовій чи усній формі, щоб виконати всі завдання вхідного, поточного, підсумкового контролю. Студенти, котрі навчаються за індивідуальним графіком, опрацьовують частину теоретичного матеріалу самостійно з обов'язковим складанням тем і підсумкового тестування на платформі дистанційного навчання d-learn.pnu.edu.ua, погоджених з викладачем на початку семестру. Умови навчання за індивідуальним графіком регламентуються «Положенням про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/polozhennia-pro-individ.-grafik.pdf <u>Неформальна освіта:</u> Порядок здобуття неформальної освіти та визнання її результатів регламентує «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника». (https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf). Для здобуття неформальної освіти рекомендовано використання платформ Coursera, Prometheus, UdeMy, EdEra та ін.	
8. Рекомендована література	
1. Закалюжний М.М. Латинська мова: Підручник. К. : Либідь, 2003. 368 с. 2. Макар І.С. Латинська мова для біологів: навч.-метод. посібник. Чернівці: Рута, 2014. 116 с. 3. Михайлова О.Г., Чемес В.Ф. Медична та біологічна латина (Lingua latina ad usum medicinae et biologiae observantium). Київ : Київський університет, 2019. 367 с. 4. Петришин М.Й. Методичні вказівки з латинської мови для студентів спеціальності 091 Біологія. Івано-Франківськ, 2022. 74 с. 5. Петришин М.Й., Загайська Г.М. Практикум з латинської мови для студентів природничих спеціальностей. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. 158с. 6. Петришин М.Й., Загайська Г.М. Repetitorium Latinum. Pars prima : збірник вправ для контрольних і самостійних робіт з латинської мови. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 172с. 7. Петришин М.Й., Загайська Г.М. Repetitorium Latinum. Pars secunda : збірник тестів з латинської мови. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 148с. 8. Ревак Н.Г., Сулим О.Ю., Назаренко О.Ю. Латинська мова та основи біологічної термінології : підручник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2014. 406 с.	

Світлична Є.І., Фель О.В., Савіна В.В., Синиця О.О. Латинська мова для студентів спеціальності «Лабораторна діагностика». Харків: НФаУ «Золоті сторінки». 2018. 200с.

Викладач

Петришин М.Й.